

Lekker-in-je-Vel (LijV)

Analyse doelen Jonge Kind
groep 1-2 (fase 1)

September, 2021

een doordacht curriculum
dat doen we *samen*

Verantwoording

2021 SLO, Amersfoort

Mits de bron wordt vermeld, is het toegestaan zonder voorafgaande toestemming van de uitgever deze uitgave geheel of gedeeltelijk te kopiëren en/of verspreiden en om afgeleid materiaal te maken dat op deze uitgave is gebaseerd.

Informatie

SLO

Postbus 502, 3800 AM Amersfoort

Telefoon (033) 4840 840

Internet: <http://jongekind.slo.nl>

E-mail: primaironderwijs@slo.nl

Inleiding

Aanbodsdoelen Jonge Kind

Op verzoek van het ministerie van OCW heeft SLO inhoudskaarten met aanbodsdoelen voor het jonge kind ontwikkeld. Ze brengen in kaart waaraan met jonge kinderen gewerkt kan worden, in de voorschoolse periode en in de eerste jaren van de basisschool. De aanbodsdoelen geven een richting waarin kinderen onderwerpen verkennen en ermee leren omgaan. Ze zijn samengesteld door SLO-specialisten op de verschillende leergebieden in samenwerking met experts en voorgelegd aan het onderwijsveld.

De inhoudskaarten met aanbodsdoelen Jonge Kind helpen pedagogisch medewerkers en leerkrachten om te komen tot een beredeneerd aanbod voor alle ontwikkelingsgebieden. Het doel is het inhoudelijk repertoire van de professionals te vergroten en versterken om zo een kwalitatief hoog aanbod aan jonge kinderen te bieden.

Volgsystemen Jonge Kind

Om de ontwikkeling van peuters en kleuters te volgen, te stimuleren en te registreren zijn er diverse kindvolgsystemen op de markt. Deze volgsystemen kunnen pedagogisch medewerkers en leerkrachten helpen bij het maken van inhoudelijk verantwoorde keuzes in het aanbod aan het jonge kind. Een aanbod dat zowel passend is voor kinderen met een achterstand als voor kinderen met een ontwikkelingsvoorsprong.

Analyses van volgsystemen Jonge Kind

Sinds 2013 analyseert SLO in hoeverre de aanbodsdoelen vóórkomen in (veel gebruikte) volgsystemen Jonge Kind. Dit ook in opdracht van het ministerie van OCW. Bij deze analyses richt SLO zich op de doelen voor taal, rekenen-wiskunde, sociaal-emotioneel en bewegingsonderwijs zoals die op de inhoudskaarten staan beschreven. SLO wil met de analyse een objectief beeld geven. Daarom wordt elk volgsysteem steeds door meerdere analisten met een onderwijsachtergrond bekeken, voordat wordt bepaald of een doel aanwezig, niet aanwezig of deels aanwezig is. Dat betekent overigens niet dat een volgsysteem niet voldoet als doelen ontbreken: er kan door de uitgever bewust voor gekozen zijn om bepaalde doelen wel of niet op te nemen (zie reactie uitgever).

Analyserapportage per volgsysteem Jonge Kind

Met de analyserapportage wordt helder welke SLO-doelen Jonge kind wel en niet in beeld gebracht worden door het volgsysteem. Daarnaast kan de analyse-rapportage hulp bieden bij het maken van een gerichte keuze die past bij de eigen situatie.

Iedere rapportage bestaat uit drie delen. In het eerste deel geeft de uitgever een reactie op de uitgevoerde analyse en op de rapportage van de analyse. Het tweede deel is een objectieve beschrijving van het volgsysteem. In het derde deel worden de analyseresultaten in tabelvorm weergegeven met een eventuele toelichting op de analyseresultaten.

Alle analyserapportages worden op dezelfde wijze weergegeven en worden gepresenteerd op de website Jonge Kind van SLO (<http://jongekind.slo.nl>)

DEEL 1: Lekker-in-je-Vel (LijV)

Reactie van de uitgever

Hier bieden we de uitgever de mogelijkheid om een reactie te geven op de uitgevoerde analyse(s) en op de rapportage van de analyse(s).

Taal	n.v.t.
Rekenen-wiskunde	n.v.t.
Sociaal-emotionele ontwikkeling	<p>Mooi dat de SLO ook dit instrument LijV meeneemt in haar beoordeling.</p> <p>Ik zie veel positieve punten. Volgens mij zit het ook goed in elkaar!</p> <p>Waar ik niet zo blij mee ben is dat gezegd wordt dat dit een instrument is om de sociaal-emotionele ontwikkeling in beeld te brengen. Ik vind dat je die woorden sociaal en emotioneel uit elkaar moet halen. Sociaal en emotioneel zijn wezenlijk verschillende woorden. Zou er dan ook voor pleiten dit een instrument te noemen dat de sociale en emotionele ontwikkeling in beeld brengt (dus de woorden uit elkaar).</p> <p><i>Nb. Deze suggestie hebben we in de beschrijving overgenomen.</i></p>
Bewegingsonderwijs	n.v.t.

DEEL 2: Lekker-in-je-Vel (LijV) Beschrijving

Titel	<i>Lekker-in-je-Vel (LijV)</i>
Auteur(s)	Harrie Meinen
Uitgever	Eduforce
Jaar van uitgave	2014
Doelgroep	PO, Groep 1 t/m 8.
Samenstelling van het volgsysteem	Map met Cd-Rom om de sociale en emotionele ontwikkeling van kinderen in het basisonderwijs in beeld te brengen. Op de Cd-Rom staan de gedigitaliseerde formulieren.
Doorgaande lijn	De map met Cd-Rom is te gebruiken in het basisonderwijs (groep 1 t/m 8). De leerlingvragenlijst kan worden gebruikt vanaf groep 4.
Geanalyseerde onderdelen	De map en Cd-Rom van <i>LijV</i> bestaat uit meerdere onderdelen. Deze onderdelen zijn te verdelen in observaties/vragenlijsten die de leerkracht invult, die de leerling zelf invult en die ouders invullen. In deze analyse zijn de observatielijsten 'klassieke signalering (stap 2A)' en de 'analyzelijst (stap 5)' die ingevuld worden door de leerkracht, geanalyseerd.
Uitgangspunten en doelstellingen van het volgsysteem	<i>LijV</i> helpt de leerkracht bij de behoefte en noodzaak om nog beter adequaat afstemmend onderwijs te realiseren. Het stappenplan van <i>LijV</i> brengt de sociale en emotionele ontwikkeling van de leerlingen in kaart maar geeft ook handvatten en suggesties om met de ontwikkeling (klassikaal of individueel) aan de slag te gaan. Door het stappenplan te volgen is het overzichtelijk en werkt het programma transparant voor iedereen.
Korte beschrijving van visie op het jonge kind zoals aangegeven in het volgsysteem	<i>LijV</i> geeft handvatten voor het in beeld brengen en volgen van de sociale en emotionele ontwikkeling in het primair onderwijs. Er is als zodanig geen directe visie op het jonge kind aangegeven in het instrument. <i>LijV</i> zorgt voor het transparant in beeld brengen van de sociale en emotionele ontwikkeling waarbij er gekeken wordt naar het kind maar er ook wordt

	<p>samengewerkt met ouders. Hierdoor wordt er een zo compleet mogelijk beeld gevormd van de ontwikkeling van een leerling.</p>
Inhoud	<p>Met <i>LijV</i> kijk je alleen naar de sociale en emotionele ontwikkeling. Middels de Cd-Rom kunnen de formulieren (vragen- en observatielijsten) worden gedownload en ingevuld. Het in beeld brengen van de sociale en emotionele ontwikkeling van de leerlingen wordt bij voorkeur gedaan door het stappenplan te volgen. Hierdoor wordt er op een transparante manier gewerkt.</p> <p>De klassieke signalering wordt gescoord door het toepassen van scores. De scores zijn als volgt: 'geen probleem' dan blijft het een leeg hokje.</p> <p>'Twijfelachtig' is een score van 1 en het hokje kleurt geel. 'Problematisch' score 2, hokje kleurt blauw.</p> <p>'Zeer problematisch' score 3, hokje kleurt rood.</p> <p>'Onvoldoende zicht op' gebruik het vraagteken (?), er wordt dan ook een vraagteken zichtbaar.</p> <p>De analyselijst wordt gescoord middels een schaal van A t/m D. Wat in de rapportage rode en groene blokjes oplevert.</p>
Aspecten taalontwikkeling	n.v.t.
Aspecten rekenontwikkeling	n.v.t.
Aspecten sociaal-emotionele ontwikkeling	<p>In deze ontwikkellijijn zijn er verschillende mogelijkheden voor observaties/vragenlijsten. De klassieke signalering bestaat uit: A. omgaan met zichzelf, B. relatie leerkracht, C. relatie leerlingen en D. werkhouding.</p> <p>Daarnaast kan je als leerkracht ook de analyselijst (individuele leerling) invullen. Deze kent dezelfde categorieën maar met een verdieping. Er zijn meer observatiepunten. In de analyselijst komt voor:</p> <p>Categorie A: voelt zich veilig op school, heeft zelfvertrouwen, neemt initiatieven, toont zich verantwoordelijk voor zijn gedrag, kan teleurstellingen verwerken, houdt zich aan regels in gestructureerde situaties en houdt zich aan regels in vrije situaties.</p> <p>Categorie B: heeft positief contact met de leerkrachten, vraagt hulp bij het niet zelfstandig kunnen oplossen of uitvoeren van taken en accepteert aanwijzingen.</p>

	<p>Categorie C: heeft positief contact met andere leerlingen, kan met anderen samenspelen, kan met anderen samenwerken en komt voor zichzelf op.</p> <p>Categorie D: is betrokken/gemotiveerd, is taakgericht/geconcentreerd en heeft een tempo passend bij de taak.</p>
Aspecten bewegingsonderwijs	n.v.t.
Werkwijze	<p>Werken met <i>LijV</i> gaat volgens een stappenplan. Werkend volgens het stappenplan wordt er eerst een sociogram van de groep gemaakt, vervolgens wordt er een klassieke signaleringslijst ingevuld. Deze lijst wordt twee keer per jaar ingevuld (oktober/april). Vervolgens wordt de leerlingvragenlijst ingevuld door iedere leerling (let op: deze wordt pas vanaf groep 4 toegevoegd en vanaf groep 5 is evt. digitale afname mogelijk).</p> <p>Al deze informatie wordt samengevat in stap 4 wanneer het eerste beslismoment aan bod komt. Hier kan er gekozen worden voor een groepsaankpak, aankpak in kleine groepjes of een individuele aankpak. Er kan vervolgens een analyselijst worden ingevuld (volledig of bepaalde onderdelen) per leerling en ook kan deze leerling geobserveerd worden middels de tijdssteekproef.</p> <p>Er kan tevens gekozen worden voor een extra ouder vragenlijst (in gesprek gaan met ouder(s)) of een gesprek met de leerling (hiervoor zijn meerdere gespreksopties bijgevoegd). Hierna wordt er weer samengevat en conclusies getrokken.</p> <p>Als laatste wordt er gekeken welke handelingen er gedaan moeten worden (in samenspraak met de leerling) en dan kan er een handelingsplan opgesteld worden.</p> <p>In de klassieke signalering (stap 2A) kan er geantwoord worden met 'geen probleem', 'twijfelachtig', 'problematisch', 'zeer problematisch' of 'onvoldoende zicht op'. Middels rapportage kan er tijdens de beslismomenten worden uitgelezen of er mogelijk sprake is van een 'achterstand' en kunnen de vervolgstappen worden bepaald. Bij de analyselijst (individueel, stap 5) kan er op een schaal van A t/m D geantwoord worden. Dit vertaalt zich in de rapportage in rode en groene blokjes. Hoe meer rode blokjes hoe meer signalen van zorg.</p>
Aanwijzingen voor registratie	In <i>LijV</i> wordt van alle te observeren begrippen een omschrijving gegeven in de handleiding. Ook in het

	<p>digitale formulier (Excel) is het mogelijk deze omschrijving in te zien.</p> <p>Er is per observatiepunt de mogelijkheid aan te geven of de vaardigheid 'geen probleem', 'twijfelachtig', 'problematisch', 'zeer problematisch' of 'onvoldoende zicht op' is.</p> <p>Er is tevens uitgelegd wanneer welke score gebruikt wordt. Dit gaat dan over het aantal keer dat het te observeren gedrag voorkomt (sporadisch, regelmatig, dagelijks etc.).</p>
<p>Aanwijzingen voor hulp bij gesignaleerde problemen</p>	<p>Op basis van de observaties/vragenlijsten zijn er verschillende acties mogelijk. Wanneer een balk geel gemarkeerd is, wordt het verstandig geacht deze leerling hierop in de gaten te houden.</p> <p>Wanneer de balk rood gemarkeerd wordt, is er actie vereist. Dit zijn stappen 3, 4 en 5. Er wordt geacht te starten met begeleiding en bij weinig tot geen vooruitgang kan er eventueel externe hulp ingeschakeld worden.</p> <p>Wanneer er onvoldoende zicht is door de leerkracht wordt er geadviseerd te gaan observeren of evt. een IB-er dit te laten doen (met bijv. het tijdsteekproef-formulier uit stap 6).</p>
<p>Opmerkingen</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Uitgebreide map die naast observatielijsten ook handvatten, spellen en materialen biedt voor tijdens gesprekken of om de ontwikkeling verder te bevragen/observeren. • Doorlopende lijn voor groep 1 t/m 8. Observaties worden automatisch meegenomen naar een volgende groep waardoor er een jarenoverzicht ontstaat. • Volgstelsel voor de sociale en emotionele ontwikkeling waarin de leerkracht, leerling en ouder participeert.

DEEL 3: Lekker-in-je-Vel (Lijv)

Tabel met analyseresultaten

Legenda:		
■	=	aanwezig
▣	=	gedeeltelijk aanwezig
□	=	niet aanwezig
n.v.t.	=	niet van toepassing

Sociaal-emotionele ontwikkeling

(INHOUDSKAART MAART 2017)

Omgaan met gevoelens, wensen en opvattingen		
Leren omgaan met gevoelens, wensen en opvattingen van jezelf	kennis hebben van jezelf	■
	ontwikkelen van zelfvertrouwen	■
	verschillen en overeenkomsten ervaren tussen zichzelf en anderen	▣
	(her)kennen van eigen emoties en gevoelens	■
	gevoelens onder woorden brengen	■
	beheersen van eigen gevoelens	■
	inschatten van eigen gevoelens, gedachten en motieven	■
	bewust omgaan met eigen gevoelens, wensen, en opvattingen en deze voor anderen begrijpelijk kunnen uiten	■
	omgaan met kritiek en weigeren	■
Toelichting		
- <i>Het kind heeft (zoals blijkt uit de analyselijst C.1) interesse in de andere kinderen. Hierbij zal het verschillen opmerken in bijv. uiterlijk of tradities. Dit wordt niet expliciet geobserveerd in Lijv.</i>		
Leren omgaan met gevoelens, wensen en opvattingen van anderen	kennis hebben van de ander	■
	(her)kennen en kunnen interpreteren van emoties en gevoelens van anderen	▣
	inschatten van andermans gevoelens, gedachten, motieven	▣

	ontdekken dat er verschillen in opvattingen bestaan	■
	kennen van sterke en zwakke punten van een ander	□
	ervaren dat door tegenstrijdige belangen conflicten kunnen ontstaan die je samen kunt oplossen	■
	openstaan voor gevoelens, wensen en opvattingen van anderen	■
	rekening houden met gevoelens en wensen van anderen	■
<p>Toelichting</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Niet specifiek de emoties van een ander, maar wel wordt er gekeken naar de interesse in een ander.</i> - <i>In de klassieke signalering deel B (contact met de leerkracht) moet er sprake zijn van een ontvankelijke opstelling en wederzijds respect. Voor een dergelijke opstelling/respect kan geïmpliceerd worden dat hiervoor het (her)kennen, interpreteren en inschatten van de gevoelens/gedachten/motieven van anderen nodig is.</i> - <i>'Kennen van sterke en zwakke punten van een ander' is gedeeltelijk gescoord omdat dat alleen aan de orde komt als het 'Wie ben ik' spel (in stap 8) wordt gespeeld en leerlingen bij zichzelf en de ander kwaliteiten herkennen en waarderen.</i> 		
Zelfstandigheid		
Ontwikkelen van zelfstandigheid	jezelf handhaven binnen de eigen groep	■
	vertrouwen hebben in eigen kunnen	■
	je mening kunnen geven	■
	iemand anders om hulp vragen	■
	zelfstandig taken uitvoeren	□
	stilstaan bij wat je al kunt	□
	jezelf kunnen redden	■
	zelfstandig opruimen	□
	kunnen uitstellen van behoeften	□

Toelichting

- *In de klassieke signalering wordt gekeken of het kind vertrouwen heeft in eigen persoon en vaardigheden op oa. op cognitief en fysiek gebied. Dit doel impliceert het zelfvertrouwen fysieke uitdagingen aan te gaan maar ook bijv. zelfstandig met taken op leergebied aan de slag te gaan. Het zelfstandig uitvoeren van taken wordt daarnaast niet ergens anders explicieter uitgevraagd.*

Omgaan met de ander		
Ontwikkelen van sociale vaardigheden en omgaan met relaties	contact zoeken met anderen	■
	vertrouwen hebben in een ander	□
	luisteren	▣
	complimenten geven en krijgen	□
	spelen (met anderen)	■
	bemerken of en wanneer een ander hulp nodig heeft	□
	hulp bieden aan anderen	▣
	leren van afspraken en regels	■
	verkennen en omgaan met afspraken en regels	■
	aanpassen aan nieuwe situaties	■
	bewondering tonen voor elkaars vaardigheden en mogelijkheden	▣
	inzien dat thuis, op school en op straat verschillende regels nodig zijn	■

Toelichting

- 'Luisteren' wordt niet als zodanig uitgevraagd in de lijsten. Wel veronderstellen verschillende observatiepunten dat luisteren van belang is. V.b. wanneer jij interesse toont in een ander zul je moeten luisteren naar de ander.
- Veel observatiepunten zijn voornamelijk vanuit positief en open contact met een ander dus interesse tonen maar niet zo zeer specifiek 'hulp bieden', 'complimenten geven' of 'vertrouwen hebben in een ander'.
- De lijsten gaan veelal uit van het gedrag van het kind dat geobserveerd wordt. Initiatieven nemen zoals het 'organiseren en regelen voor anderen' kan gezien worden als een vorm van hulp bieden. Het blijkt uit het observatiepunt alleen niet of dit vanuit een hulpvraag gebeurt of omdat het kind dat geobserveerd wordt het zelf bedenkt omdat hij/zij zelf vindt dat het moet gebeuren.

Werkhouding en concentratie

Ontwikkelen van een werkhouding en concentratievermogen	gericht vragen kunnen stellen	■
	plezier hebben in de taak	■
	in staat zijn om iets af te maken	■
	doorzetten wanneer iets niet direct lukt	■
	zelfstandig opdrachten kunnen uitvoeren	□

Toelichting

- *Idem als bij 'zelfstandigheid'.*

Samenwerken

Leren samenwerken met anderen	luisteren naar elkaar	□
	focus hebben op een gezamenlijk doel	□
	rekening houden met elkaar	■
	communiceren, overleggen, feedback geven en ontvangen	□
	van elkaar leren	□
	gemotiveerd zijn om samen te werken	□
	bewust zijn dat jezelf en anderen, samen verantwoordelijk zijn (in het proces)	□

	ervaren dat mensen in een groep van elkaar afhankelijk zijn en elkaar nodig hebben	☐
	je houden aan afspraken	☒
	leren organiseren	☒
<p>Toelichting</p> <p><i>"In samenwerking met anderen iets tot stand brengen" vereist bepaalde hierboven veronderstelde doelen. De precieze doelen zijn daarmee niet altijd specifiek terug te zien. Daarom is er voor gekozen om bij bijv. 'focus op gezamenlijk doel' gedeeltelijk aanwezig te noteren omdat in samenwerking met anderen iets tot stand brengen verondersteld dat je een gezamenlijk doel hebt.</i></p> <p><i>Het zwaartepunt van de lijsten in de LijV-map liggen op het individuele gedrag van een leerling.</i></p>		